

ความเชื่อเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนา

Karma Belief in Buddhism

พระทัตพงษ์ ฐานวุธ (ลัดดากุล)

Phra Thatsaphong Thanawutho (Laddakun)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, Email: 6001501051@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

“กรรม” คือการกระทำทางกาย ทางวาจาและทางใจ ทั้งที่เป็นความดีและความชั่ว เมื่อได้กระทำลงไปแล้ว รวมทั้งประกอบด้วยเจตนา เรียกว่า “กรรม” และกรรมย่อมส่งผลให้ผู้กระทำได้รับผลนั้น ๆ ด้วย ทำกรรมดีย่อมได้ผลดี ทำกรรมชั่วย่อมได้ผลชั่ว ผลของกรรมนั้นไม่ใช่ว่าจะได้รับผลในทันที กรรมบางอย่างอาจให้ผลช้า กรรมบางอย่างอาจให้ผลเร็ว กรรมแต่ละประเภท แต่ละหมวดหมู่นั้น ล้วนให้ผลทั้งสิ้น

ความเชื่อ ความศรัทธาในชีวิตมนุษย์มีผลต่อกรรมเป็นอย่างมาก หากมนุษย์มีความเห็นถูกต้อง เชื่อในเรื่องที่ควรเชื่อ ย่อมทำให้มนุษย์ประกอบแต่กรรมดี เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์มีความเห็นผิด เชื่อ งมงาย ในสิ่งที่ผิด มนุษย์จะประกอบกรรมชั่วขึ้นมาทันที เพราะความเห็นผิดนั้น จัดได้ว่าเป็นกรรมชั่วทางใจ การมีความเห็นผิด เข้าใจผิด ย่อมนำไปให้มนุษย์มีการกระทำทางกาย ทางวาจา ไปในทางที่ผิดด้วย ความเข้าใจเรื่อง กรรม ในพระพุทธศาสนา สามารถทำให้มนุษย์มีความเห็นที่ถูกต้อง เชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ ดังนั้นมนุษย์และสัตว์โลกทั้งหลายย่อมหนีกรรมและผลของกรรมไปไม่พ้น

คำสำคัญ: กรรม; ความเชื่อ; พระพุทธศาสนา

Abstract

Karma is a physical, verbal and spiritual act, for which it is good and evil, once it has been done. "Karma", and karma will result in the act receiving it. An act of retribution can only be achieved in the first place. Some karma can be slow. Some karma can be quick. Each category of karma has its consequences.

Belief in human life has a profound effect on human behaviour if the opinion is right. Believing in what is right will make humans behave whenever they have an opinion. Superstitious behaviour in the wrong of the human race shall come to repent immediately because the guilty is deemed to be

mentally wronged, the consideration of which must be deemed immoral. Understanding the buddhist karma can make a man have the right to believe what to believe. Therefore, humans and worlds will flee and suffer the consequences of their Sins.

keywords: Karma; Belief; Buddhism

บทนำ

หลายคนมักเข้าใจความหมายของคำว่า “กรรม” ไปในทางที่ไม่ดี จะพูดกันติดปากว่าสักวันกรรมจะตามทัน, เดียวก็ได้รับกรรมนั้น ซึ่งในความหมายคืออยากจะทำอะไรก็ทำไม่ได้เอาไว้ ได้ผลของการกระทำนั้น ตามทันไว้ไว้ แท้ที่จริงแล้วคำว่า “กรรม” ไม่ใช่หมายถึง การกระทำ ผลของการกระทำที่ไม่ดีเพียงอย่างเดียว การกระทำที่ดี ผลของการกระทำความดี หมายถึง “กรรม” ทั้งนั้น

เมื่อใดก็ตามที่ชีวิตของมนุษย์รู้สึกว่ามีความทุกข์ทรมาน ไม่สบายใจ มักจะอ้างเหตุอ้างผลว่า เพราะกรรมที่ตนเองทำไว้บ้าง กรรมที่คนอื่นเกี่ยวข้องทำไว้บ้าง มักไม่หาทางสร้างกำลังใจให้กับตนเอง มีแต่จะขอให้กรรมนั้นตามมาให้ทัน ให้หมดไปเลยในชาตินี้ เพื่อที่จะไม่ต้องใช้กรรมเก่าเหล่านั้นอีก การให้ผลของกรรมนั้น ไม่สามารถเร่งรัดให้ส่งผลเวลานั้น เวลานั้นได้ จะต้องเป็นไปตามเหตุ ปัจจัย ตามระยะเวลา กรรมบางประเภท อาจไม่ส่งผลในชาติปัจจุบัน แต่จะส่งผลในชาติหน้าหรือชาติต่อ ๆ ไป และไม่มีใครสามารถมารับผลกรรมแทนกันและกันได้ ใครทำกรรมเช่นใดไว้ จะได้รับผลกรรมเช่นนั้นเอง

มนุษย์ไม่สามารถลบล้างกรรมหรือย้อนเวลากลับไปแก้ไขการกระทำต่าง ๆ ที่ทำไปแล้วในอดีตได้ ดังนั้นสิ่งที่มนุษย์จะต้องทำคือสร้างกรรมดี มีความประพฤติดี ไม่เบียดเบียน สร้างความดีรอบร้อมให้กับตนเองและผู้อื่น รักษาศีล ปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ เพื่อเป็นการสะสมกรรมดีเอาไว้ เมื่อใดก็ตามที่ผลกรรมไม่ดีหมดไป ผลของกรรมดีก็จะเข้ามาแทน ดังนั้น มนุษย์ต้องทำปัจจุบันให้ดีเพื่อให้ผลของการกระทำที่ดีนั้น นำความสุขมาให้ในวันข้างหน้าจนถึงภพภูมิหน้า ต่อไป

ความหมายและประเภทของกรรมในพระพุทธศาสนา

พระพุทธองค์ตรัสว่า “เจตนา หิ ภิกขเว กัมมํ วทามิ เจตยิตฺวา กัมมํ กโรติ กาเยน วาจาเยน มนสา” แปลว่า ภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่าเป็นกรรม บุคคลจงใจแล้ว ย่อมกระทำการทางกาย ทางวาจา ทางใจ” (อภ.ฉก. (บาลี) 22/334/464, อภ.ฉก. (ไทย) 22/63/577)

คำว่า “กรรม” แปลว่า การกระทำ หมายถึงการกระทำที่ประกอบด้วยเจตนา คือ ทำด้วยความตั้งใจหรือจงใจทำ ดีก็ตาม ชั่วก็ตาม ตัวอย่าง เช่น ขุดหลุมพรางดักคนหรือสัตว์ให้ตกลงไปตาย เป็นกรรม แต่ขุดบ่อน้ำไว้กิน ไว้ใช้ แล้วสัตว์ตกลงไปตายเองไม่เป็นกรรม ว่าโดยสาระ กรรมก็คือเจตนา หรือเจตนา นั้นเป็นกรรม การกระทำที่ดี เรียกว่า กรรมดี การกระทำชั่ว เรียกว่า กรรมชั่ว (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

“กรรม” แปลว่า การกระทำ เป็นคำกลาง ๆ ยังไม่บ่งว่าเป็นการกระทำที่ดีหรือชั่ว ถ้าเป็นการกระทำที่ดี กระทำโดยไม่มีคุณาภ ความสำเร็จ ความหลงเป็นเหตุ เรียกว่า กุศลกรรม ถ้าเป็นการกระทำที่ชั่ว กระทำโดยมีคุณาภ ความสำเร็จ ความหลงเป็นเหตุ เรียกว่า อกุศลกรรม กรรมเกิดขึ้นอยู่กับเจตนา ซึ่งเป็นเครื่องบ่งว่าเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่ว ถ้าทำด้วยเจตนาดีก็เป็นกรรมดี มีผลที่ดี ถ้าทำด้วยเจตนาชั่วก็เป็นกรรมชั่ว มีผลที่ชั่ว (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2553)

กรรมในพระพุทธศาสนา แบ่งออกได้หลายประเภท หลายหมวดหมู่ ปรากฏในแต่ละพระสูตรที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ โดยขึ้นอยู่กับพระองค์ทรงตรัสกับใคร ในสถานที่ใด ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเภทใหญ่ ๆ เป็นหมวดหมู่ใหญ่ ๆ ได้ ดังนี้

1) จำแนกกรรมตามทางแห่งการกระทำ (กรรมบถหรือทางทวาร)

การกระทำที่ประกอบด้วยเจตนาหรือความตั้งใจที่จัดเป็นกรรม สามารถเกิดได้ 3 ทาง คือ ทายกาย เรียกว่า กายกรรม ทางวาจา เรียกว่า วจีกรรม และทางใจ เรียกว่า มโนกรรม

(1) กายกรรม คือ กรรมที่แสดงออกมาทางกายทวาร คือ ร่างกายหรือใช้ร่างกาย เป็นเครื่องมือในการทำตามเจตนาที่เกิดขึ้น เช่น การให้ทานและการฆ่าสัตว์

(2) วจีกรรม คือ กรรมที่แสดงออกมาทางวจีทวาร คือ ทางปากหรือใช้ปากเป็นเครื่องมือในการทำตามเจตนาที่เกิดขึ้น เช่น การพูดคำสัตย์และการพูดคำเท็จ

(3) มโนกรรม คือ กรรมที่เกิดขึ้นทางมโนทวาร คือ ทางใจ นั่นคือกรรมที่เกิดขึ้นในใจเพียงอย่างเดียว ยังมิได้แสดงออกมาเป็นกายกรรมและวจีกรรม แต่เป็นเหตุให้เกิดกายกรรมและวจีกรรมต่อไปได้ และสามารถรวมเกิดร่วมกับกายกรรมและวจีกรรมได้ เช่น ความโกรธหรือความริษยาในใจ ทำให้เกิดอาการหน้ามืดหัวลมววดตลอด จนถึงทำให้เกิดการดูว่าร้ายและการลงมือทำร้ายร่างกายได้ (วัชรระ งามจิตรเจริญ, 2556)

2) จำแนกกรรมตามธรรมชาติที่เป็นไปตามลักษณะหรือมูลเหตุ

กรรมสามารถจำแนกตามธรรมชาติที่เป็นไปตามลักษณะหรือมูลเหตุ ได้ 2 อย่าง คืออกุศลกรรมและกุศลกรรม

(1) อกุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นอกุศล กรรมชั่ว บาป การกระทำที่ไม่ดี ไม่ฉลาด ไม่เกิดปัญญา ทำให้เสื่อมเสียคุณภาพชีวิต หมายถึง การกระทำที่เกิดจากอกุศลมูล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551) กรรมชั่วหรือบาป หมายถึง การกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ประกอบด้วยอกุศลสังขาร (เจตสิกฝ่ายชั่ว) คือ เกิดจากเจตนาที่เป็น อปฺปญฺญาภิสังขาร หรือ กรรมที่เกิดจากอกุศลมูลหรือกิเลส (วัชรระ งามจิตรเจริญ, 2556) เป็นรากเหง้าหรือต้นเหตุ ของความชั่วมี 3 ประการ ได้แก่ โลภะ (ความอยากได้) โทสะ (ความคิดประทุษร้าย) และโมหะ (ความหลง) (วิ.ป. (ไทย) 8/323/449, ที.ปา. (ไทย) 11/305/259)

(2) กุศลกรรม คือ กรรมที่เป็นกุศล กรรมดี การกระทำที่ดี ฉลาด เกิดจากปัญญาส่งเสริมคุณภาพของชีวิตจิตใจ หมายถึง การกระทำที่เกิดจากกุศลมูล (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551) กรรมดีหรือบุญ หมายถึงการกระทำที่เกิดจากเจตนาที่ประกอบด้วยกุศลสังขาร (เจตสิกฝ่ายดี) คือ เกิดจากเจตนาที่เป็น ปุญฺญาภิสังขารหรือกรรมที่เกิดจากกุศลมูล (วัชรระ งามจิตรเจริญ, 2556) เป็นรากเหง้า

หรือต้นเหตุของความดี มี 3 ประการ ได้แก่ อโลภะ (ความไม่ยอกได้) อโทสะ (ความไม่คิดประทุษร้าย) และอโมหะ (ความไม่หลง) (วิ.ป. (ไทย) 8/323/449, ที.ปา. (ไทย) 11/305/259)

นอกจากนี้ ในทางพระพุทธศาสนายังจัดหมวดหมู่ของกรรม เพื่อแสดงรายละเอียดให้เห็นถึงหน้าที่ของกรรม ลำดับความรุนแรงของกรรมและระยะเวลาการให้ผลของกรรม ที่เรียกว่า กรรม 12 ดังนี้

หมวดที่ 1 กรรมจัดตามหน้าที่ (กิจจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ ชนกกรรม (กรรมนำไปเกิด) อุปัตถัมภกกรรม (กรรมสนับสนุนชนกกรรม) อุปปีฬกกรรม (กรรมบีบคั้น) และอุปฆาตกรรม (กรรมตัดรอน)

หมวดที่ 2 กรรมจัดตามลำดับการให้ผลความรุนแรง (ปากทานปริยายจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ ครุกรรม (กรรมหนัก) อาจิณณกรรมหรือพหุลกรรม (กรรมที่ทำไว้มาก กรรมที่ทำเป็นประจำ) อาสันนกรรม (กรรมที่บุคคลทำเมื่อจวนสิ้นชีวิต) และกัตตทากรรมหรือกัตตตาวาปนกรรม (กรรมลักแต่ว่าทำ คือ ทำโดยไม่เจตนา)

หมวดที่ 3 กรรมจัดตามกาลเวลาที่ให้ผล (ปากกาลจตุกกะ) มี 4 ชนิด ได้แก่ ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม (กรรมที่ให้ผลปัจจุบัน) อุปัชชเวทนียกรรม (กรรมที่ให้ผลในชาติต่อไปถัดจากชาติปัจจุบัน) อปปราปรเวทนียกรรม (กรรมที่ให้ผลหลังจากอุปัชชเวทนียกรรม) และอโหสิกรรม (กรรมที่ไม่ให้ผลเลิกแล้วต่อกัน)

หมวดที่ 1 กรรมจัดตามหน้าที่

1. ชนกกรรม หมายถึง กรรมผู้ให้เกิด กรรมอันนำไปเกิด กรรมแต่งให้เกิด กรรมที่ทำหน้าที่จัดแจงนำพาสัตว์โลกที่สิ้นชีวิตแล้วให้ไปถือปฏิสนธิใหม่ในภพภูมิต่าง ๆ ตามอำนาจกรรม ของผู้นั้น แล้วก็หมดหน้าที่เพียงเท่านี้ต่อไปก็เป็นหน้าที่ของกรรมอื่น

2. อุปัตถัมภกกรรม หมายถึง กรรมสนับสนุนกรรมที่คำจุน เป็นกรรมที่รับช่วงต่อจากชนกกรรม มีหน้าที่สนับสนุนหรือส่งเสริมกำเนิดนั้นให้ดีขึ้นบ้างเลวลงบ้าง ตามอำนาจของกรรมดี หรือกรรมชั่ว ถือว่าเป็นพวกเดียวกับชนกกรรม คือ ถ้าชนกกรรมนำไปให้เกิดในที่ที่ดีก็จะสนับสนุนให้ดีขึ้นเจริญรุ่งเรืองตลอดสาย เช่น นำให้เกิดในตระกูลที่ร่ำรวยก็จะส่งเสริมให้รวยให้อยู่ดีมีสุขยิ่งขึ้น อย่างคนประเภทสว่างมาสว่างไป แต่ถ้าชนกกรรมนำไปให้เกิดในที่เลวก็จะซ้ำเติมให้เลวลงหรือเสื่อมลงไปอีก ถ้านำให้เกิดในตระกูลที่ตกต่ำยากจนก็ซ้ำเติมให้พินาศพินาศหรือปัญญาอ่อนล้าหนักขึ้นไปอีก อย่างคนประเภทมืดมิดไป

3. อุปปีฬกกรรม หมายถึง กรรมที่บีบคั้น กรรมที่เบียดเบียน เป็นกรรมที่ตรงกันข้ามกับชนกกรรม อยู่กันคนละฝ่าย คอยขัดแย้งชนกกรรม ไม่ได้สนับสนุนเหมือนอุปัตถัมภกกรรม แต่จะทำหน้าที่ขัดขวางมิให้ชนกกรรมให้ผลเต็มที่ ทำให้อ่อนกำลัง ให้ส่งผลเพลาลงมาและขัดขวางทั้งในส่วนดีและส่วนไม่ดี กล่าวคือเมื่อชนกกรรมนำไปเกิดในที่ที่ดีที่เจริญก็จะเข้าไปขัดขวางไว้ โดยทำให้ดินน้อยลงหรือให้เลวไปเลย เช่น คนประเภทสว่างมาสว่างไป แต่ถ้าชนกกรรมนำไปเกิดในที่เลวก็จะเข้าไปขัดขวางไว้ โดยทำให้เลวน้อยลงหรือให้ดีขึ้นเลย เช่น คนประเภทมืดมิดมาสว่างไป

4. อุปฆาตกรรม แปลว่า กรรมที่ตรวน เป็นกรรมที่เข้าไปกำจัดทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดี คือ ถ้าดีก็จะทำให้เลว ถ้าเลวก็จะทำให้ดี เช่น ถ้าชนกรรมนาให้มาเกิดในที่ดีและอุบัติกรรมกรรม กำลังสนับสนุนให้ดีให้เจริญนั้นเสีย อุปฆาตกรรมก็ตัดรอนความดีความเจริญนั้นเสีย ทำให้ตกอับตกต่ำไปในทันทีทันใด ตรงกันข้าม ถ้าชนกรรมนาให้เกิดในที่ต่ำต้อยและอุบัติกรรมกรรม กำลังสนับสนุนให้ต่ำต้อยลงไปอีก อุปฆาตกรรมก็เข้าไปกำจัดผลที่เลวของกรรมทั้งสองเสีย โดยทำให้เจริญรุ่งเรืองหรือร่ำรวยขึ้น อุปฆาตกรรมมีส่วนคล้ายกับอุปปีฬกรรมซึ่งทำหน้าที่ขัดขวางแต่รุนแรงและเด็ดขาดกว่า (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2553)

หมวดที่ 2 กรรมจัดตามลำดับการให้ผลความรุนแรง

1. ครุกรรม หมายถึง กรรมหนักทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ในฝ่ายกุศล ได้แก่ ฌานสมาบัติ ในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม กรรมนี้ให้ผลก่อนกรรมอื่นเหมือนคนอยู่บนที่สูงเอาวัตถุต่าง ๆ ทิ้งลงมาอย่างไหนหนักที่สุด อย่างนั้นถึงที่พื้นก่อน

2. อาจิณกรรม พหุลกรรม หมายถึง กรรมทำมากหรือกรรมเคยชิน ได้แก่ กรรมทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลที่ทำบ่อย ๆ จนเคยชิน ย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่นเว้นครุกรรม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อาจิณกรรม

3. อาสันนกรรม หมายถึง กรรมจวนเจียน กรรมใกล้ตาย หมายถึง กรรมที่เป็นกุศลก็ดี อกุศลก็ดี ที่ทำเมื่อจวนตายยังจับใจอยู่ใหม่ ๆ ถ้าไม่มีครุกรรมและพหุลกรรมย่อมให้ผลก่อนกรรมอื่น ๆ เหมือนโคที่ยัดเยียดอยู่ในคอก เมื่อคนเลี้ยงเปิดคอกออกตัวโดยอยู่ใกล้ประตูตัวนั้นย่อมออกก่อน แม้จะเป็นโคแก่

4. กัตตดากรรม หมายถึง กรรมสักว่าทำ กรรมที่เป็นกุศลก็ตามอกุศลก็ตาม สักแต่ว่าทำ คือ ไม่ได้ตั้งใจจะให้เป็นอย่างนั้นโดยตรงหรือมีเจตนาอ่อน ไม่ชัดเจน ย่อมให้ผลต่อเมื่อ ไม่มีกรรมอื่น ทานเปรียบเสมือนคนบ้ายิงลูกศร ย่อมไม่มีความหมายจะให้ถูกใคร ทำไปโดยไม่ตั้งใจชัดเจน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

หมวดที่ 3 กรรมจัดตามกาลเวลาที่ให้ผล

1. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม กรรมอันให้ผลในปัจจุบัน กรรมทั้งที่เป็นกุศลและอกุศล ซึ่งให้ผลทันตาเห็น

2. อุปัชชเวทนียกรรม กรรมให้ผลในภพที่จะเกิด คือ ในภพถัดไป

3. อปรายปริยเวทนียกรรม กรรมที่เป็นกุศลก็ดี อกุศลก็ดี ซึ่งให้ผลในภพ ต่อ ๆ ไป

4. อโหสิกรรม กรรมเล็กให้ผล ไม่มีผลอีก ได้แก่ กรรมทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลที่เล็กให้ผลเหมือนพืชที่หมดยาง เพาะปลูกไม่ขึ้นอีก (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2551)

กรรมทั้ง 12 ประการนี้ เป็นการกระทำที่ดีและไม่ดี กรรมให้ผลตามหน้าที่ กรรมให้ผลตามความหนักเบาของการกระทำกรรมนั้น ๆ กรรมให้ผลตามกาลเวลา แสดงให้เห็นว่า กรรม ที่ได้กระทำลงไปแล้ว ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีและกรรมไม่ดี ย่อมส่งผลต่อผู้ที่กระทำ ถึงจะเป็น อโหสิกรรม ผู้กระทำก็ย่อมได้รับผลของการกระทำนั้น ๆ

ความเชื่อ

สาเหตุที่ทำให้มนุษย์ประกอบ “กรรม” เกิดขึ้นมาจากความเชื่อเป็นสิ่งสำคัญ โดยหวังผล ที่จะได้รับมาก่อน โดยที่บางทีไม่ได้นึกถึงขั้นตอน วิธีการที่จะกระทำในสิ่งนั้น ๆ เมื่อทำลงไปแล้ว ได้ผลอย่างไร ก็จะเข้าใจได้ดีถึงสิ่งที่ทำลงไป เมื่อเกิดข้อผิดพลาด ได้ผลที่ไม่ดีแทนที่จะโทษการกระทำของตนเองแต่กลับโทษการกระทำครั้งเก่า ๆ มาให้ผลในครั้งนี้ ให้ทำอะไรไม่สำเร็จ เกิดปัญหา อุปสรรค เมื่อได้ผลดีกลับไม่ยอกรักษาผลดีเอาไว้ บางคนกลับคิดว่าที่ตนเองทำแล้วได้ดี เป็นเพราะเทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ดลบันดาล ความเชื่อที่เป็นสาเหตุให้มนุษย์ประกอบกรรม เรียกว่า ศรัทธา 4 ความเชื่อที่ประกอบด้วยเหตุผล ประกอบด้วย

1. กัมมสัทธา คือ ความเชื่อกรรม เชื่อกฎแห่งกรรม เชื่อว่ากรรมมีอยู่จริง คือ เชื่อว่าเมื่อทำอะไร โดยมีเจตนา คือ จงใจทำทั้งรู้ ย่อมเป็นกรรม คือ เป็นความชั่วความดีมีขึ้นในตนเป็นเหตุปัจจัยก่อให้เกิดผลดีผลร้ายสืบเนื่องต่อไป การกระทำไม่วางเปล่าและเชื่อว่าผลที่ต้องการจะสำเร็จได้ด้วยการกระทำ มิใช่ด้วยอ้อนวอนหรือนอนคอยโชค เป็นต้น

2. วิปากสัทธา คือ เชื่อวิปาก เชื่อผลของกรรม เชื่อว่าผลของกรรมมีจริง คือ ว่ากรรม ที่ทำแล้ว ต้องมีผล และผลต้องมีเหตุ ผลดีจากกรรมดี ผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว

3. กัมมัสสกตาสัทธา คือ เชื่อความที่สัตว์มีกรรมเป็นของของตน เชื่อว่าแต่ละคนเป็นเจ้าของกรรม จะต้องรับผิดชอบส่วยวิปากเป็นไปตามกรรมของตน

4. ตถาคตโพธิสัทธา คือ เชื่อความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า มั่นใจในองค์พระตถาคตว่าทรงเป็นพระสัมมาสัมพุทธะ ทรงพระคุณทั้ง 9 ประการ ตรัสธรรม ปญญาดีวินัยไว้ด้วยดี ทรงเป็น ผู้นำทางที่แสดงให้เห็นว่า มนุษย์คือเราทุกคนนี้ หากฝึกตนด้วยดีก็สามารถเข้าถึงภูมิธรรมสูงสุด บริสุทธิ หลุดพ้นได้ ดังที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญไว้เป็นแบบอย่าง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2559)

ความเชื่อของมนุษย์นั้นมี 4 ประการนี้เป็นสำคัญและเป็นสาเหตุให้มนุษย์ทำกรรมประเภทต่าง ๆ ใครเชื่อเรื่องใดก็นำความเชื่อนั้นมาเป็นแนวทางในการใช้ชีวิต และในความเชื่อทั้ง 4 ประการนี้เห็นได้ว่า พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์เชื่อในเรื่องของกรรมและผลของกรรม เมื่อมนุษย์ทำสิ่งใด ลงไปแล้วย่อมได้รับผลจากการกระทำเช่นนั้น สมดังที่มีพุทธพจน์รองรับไว้ว่า “ยาทิส วปะเต พิชิตาทิส ลภเต ผลํ กลยาณการํ กลยาณํ ปาปการํ จ ปาปํ บุคคลหว่านพิชเชนโต ย่อมได้รับผลเช่นนั้น ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับกรรมชั่ว” (ส.ส. (บาลี) 15/333, ส.ส. (ไทย) 15/256/374)

วิบากกรรม การให้ผลของกรรม

วิบากกรรม หมายถึง ผลแห่งกรรมโดยตรงของกรรม ผลดีผลร้ายที่เกิดแก่ตน คือ เกิดขึ้นในกระแสสืบต่อแห่งชีวิตของตน (ชีวิตสันตติ) อันเป็นไปตามกรรมดีกรรมชั่วที่ตนได้ทำไว้ มีความต่างจากผลที่เรียกชื่ออย่างอื่น เช่นผลพวง ผลพลอยได้ ผลข้างเคียง หรือผลสืบเนื่อง เช่น นิสสันต์และอานิสงส์ เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2551)

วิบากโดยทั่วไป แปลว่า ผล ผลิตผล ผลที่เกิดขึ้น ผลที่เกิดขึ้นจากเหตุ แต่ในคำวัด วิบาก หมายถึง ผลกรรม ผลที่เกิดจากกรรมที่ทำไว้ก่อน ไม่ว่าจะเป็นกรรมดีหรือกรรมชั่วล้วนมีวิบาก คือ ผลทั้งสิ้น โดยกรรมดีมีวิบากเป็นสุข กรรมชั่วมีวิบากเป็นทุกข์ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2553)

ผลที่ตนเองได้รับโดยตรง ผลกระทบจากการกระทำของตนที่ส่งถึงผู้อื่น ซึ่งบางครั้ง อาจส่งผลถึงระดับสังคม ระดับประเทศ สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงให้เกิดขึ้นได้ เช่น การประกาศทำสงครามโลก เป็นต้น

การให้ผลของกรรมในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้ ดังนี้

1. ระดับภายในจิตใจ ว่ากรรมทำให้เกิดผลภายในจิตใจมีการสั่งสมคุณสมบัติ คือ กุศลธรรมและอกุศลธรรม คุณภาพและสมรรถภาพของจิต มีอิทธิพลปรุงแต่งความรู้สึกนึกคิดความโน้มเอียงความนิยมชมชอบและความสุขความทุกข์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม

2. การระดับบุคลิภาพ ว่ากรรมทำให้เกิดผลในด้านสร้างนิสัย ปรุงแต่งลักษณะความประพฤติ การแสดงออก ทำให้ การวางตนปรับตัว อาการตอบสนอง ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ และต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป อย่างไรก็ตาม การให้ผลระดับนี้ต่อเนื่อง มาจากระดับที่ 1 นั้นเอง และมีขอบเขตคาบเกี่ยวกัน แต่แยกพิจารณาเพื่อให้มองเห็นแง่มุมของการให้ผลชัดเจนขึ้น

3. ระดับวิถีชีวิตของบุคคล ว่ากรรมชักนำความเป็นไปในชีวิตของบุคคล ทำให้เขาได้รับประสบการณ์ที่น่าปรารถนาและไม่น่าปรารถนาประสบ ผลตอบสนองจากภายนอก พบความเลื่อมความเจริญ ความล้มเหลว ความสำเร็จ ลาภ ยศ สุขสรรเสริญ และความสูญเสียต่าง ๆ ที่ตรงกันข้าม ซึ่งเรียกว่าโลกธรรมทั้งหลาย อย่างไรก็ตาม ผลระดับนี้อาจจำแนกมองได้สองด้าน คือ ผลสนองจากปัจจัยด้านอื่น ๆ ของสภาพแวดล้อมที่นอกจากคนผลสนองจากปัจจัยด้านบุคคลอื่นและสังคม

4. ระดับสังคม กรรมที่บุคคลทั้งหลายกระทำ มีผลต่อความเป็นไปของสังคมอย่างไรบ้าง เช่น ทำให้เกิดความเลื่อม ความเจริญ ความร่มเย็นเป็นสุข ความทุกข์ยากเดือดร้อนของมนุษย์ (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), 2538)

บุคคลที่จะได้รับผลกระทบจากการสร้างกรรม 5 ประเภท คือ

1. ตนเอง คือ ได้รับผลกระทบเฉพาะตนเอง เช่นตนเองไปทำร้ายชกต่อยเพื่อนบ้าน จึงถูกต่อยสวนกลับมา เป็นต้น

2. ครอบครัว คือ ผลกระทบนั้นส่งผลถึงครอบครัวของตนเองด้วย เช่น พ่อแม่ไปขโมยของในห้างสรรพสินค้า จนถูกตำรวจจับ ทำให้ลูกต้องอยู่อย่างอดอยาก เป็นต้น

3. หมู่คณะหรือสังคม คือ ผลกระทบนั้นส่งผลถึงบุคคลอื่นในสังคมของตนเองด้วย เช่น นักเรียนรวมพวกตีกัน นอกจากตนเองเดือดร้อนแล้ว ทำให้คนในสังคมเดือดร้อนด้วย

4. ประเทศชาติ คือ ผลกระทบนั้นส่งผลถึงประเทศชาติของตนเองด้วย เช่น การรับใช้ชาติด้วยการเป็นทหารออกรบป้องกันอธิราชศัตรู ทำให้ประเทศชาติได้รับผลก็คือรอดพ้นจากการรุกรานของประเทศอื่น เป็นต้น

5. โลก คือ ผลกระทบนั้นส่งผลต่อสังคมโลกทั้งมวลด้วย เช่น การทำลายสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ทำให้โลกต้องประสบกับภัยพิบัติจากธรรมชาติ เป็นต้น (วคิน อินทสระ, 2546)

ระดับผลของกรรมขึ้นอยู่กับเจตนาเป็นหลัก หากมีเจตนามากย่อมส่งผลมาก หากมีเจตนาน้อยย่อมส่งผลน้อย อย่างแรกเลยที่กรรมจะส่งผลในปัจจุบันทันที คือ เมื่อใดก็ตามที่เราทำสิ่งต่าง ๆ ลงไป จะมีผู้ใดเห็นหรือไม่เห็นก็ตาม ตัวเราเองจะเป็นผู้รู้ดีอย่าแกล้งว่าทำสิ่งใดลงไป ทำดีย่อมมีความสุข สบายใจ ไม่วิตกกังวล หากทำชั่ว ย่อมวิตกกังวล ร้อนใจ กลัวโทษ กลัวความผิดที่จะได้รับตามมา กรรมดีและกรรมชั่วนั้นถึงแม้ไม่มีผู้ใดรู้ ผู้ใดเห็น แต่ตนเองย่อมเป็นผู้รู้ ผู้เห็นได้เอง

ผลของกรรมนั้นไม่ใช่ว่าตนเองจะเป็นผู้รับผลอยู่ฝ่ายเดียว กรรมบางประเภทย่อมส่งผลกระทบไปยังผู้อื่นด้วย บางครั้งเจตนาของการกระทำบางสิ่งบางอย่างลงไป ถ้าหากไม่คำนึงถึงผลที่จะตามมา มุ่งหวังแต่ประโยชน์สุขของตนเองเพียงอย่างเดียว การกระทำนั้นแม้เป็นเพียงการกระทำอันเล็กน้อย แต่ผลที่จะได้รับอาจมาก รวมถึงส่งผลให้ผู้อื่นต้องรับกรรมนั้นไปด้วย

สรุป

กรรม คือการกระทำทุกอย่างที่มนุษย์คนนั้น ๆ ได้กระทำ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่ดี เรื่องที่ไม่ดี เรียกว่ากรรมทั้งสิ้น ส่วนผลของกรรมนั้น เรียกว่า วิบากกรรม เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากการกระทำนั้น ๆ ซึ่งวิบากกรรมนี้ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มนุษย์นั้นไม่เชื่อเรื่องกรรม คือ คนส่วนใหญ่เวลานั้นเวลาทำความดี มักจะยังไม่เห็นผลของความดีนั้น ๆ แต่เมื่อกระทำความชั่ว มักได้รับผลของความชั่วนั้นรวดเร็วทันที อีกทั้งถูกการประณามจากคนในสังคม โดยนิสัยของคนส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยจำ เรื่องดี ๆ ของผู้อื่น แต่หากมีเรื่องไม่ดีเกิดขึ้น มักจะไม่ลืมง่าย พุดกันต่อ ๆ ไป 3 วัน 7 วัน ทำให้คนที่ทำความดีนั้นมีความน้อยใจ หันไปทำสิ่งที่ไม่ดีแทน เพราะเห็นผลไว

มนุษย์ส่วนมากในโลกนี้ ไม่ค่อยเชื่อเรื่องกรรม สาเหตุสำคัญนั้นมาจากความไม่เข้าใจความหมายไม่เห็นถึงโทษ เห็นถึงผลของกรรม มักจะหันไปเชื่อในสิ่งต่าง ๆ ที่เห็นได้ด้วยตา จากคำบอกต่อของผู้อื่น เมื่อใดที่มนุษย์มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง จะเข้าใจได้ว่า สิ่งใดที่มนุษย์ควรเชื่อ สิ่งใดที่มนุษย์ไม่ควรเชื่อ พระพุทธศาสนาไม่เพียงแต่ชี้แนะแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อให้มนุษย์มีความสุขในปัจจุบันเพียงอย่างเดียว แต่ยังชี้แนะทางให้มนุษย์มีความสุขในภพภูมิต่อไปอีกด้วย ดังนั้น การศึกษาเรื่องกรรมในพระพุทธศาสนา ย่อมทำให้ได้เข้าใจความหมาย ประเภท รวมถึงผลที่จะได้รับจากการทำกรรมนั้นไว้ มีสองสิ่งๆ ที่เมื่อมนุษย์ตายจากโลกนี้แล้วสามารถนำติดตัวไปได้ คือบุญและบาปเท่านั้น บุญและบาปคือกรรมดีและกรรมชั่ว เมื่อมนุษย์สะสมกรรมดีเอาไว้ กรรมดีหรือบุญย่อมส่งผลให้มีสุขคติภูมิเป็นภพภูมิต่อไปในทางตรงกันข้าม เมื่อมนุษย์สะสมกรรมชั่วเอาไว้มาก ทุกคติภูมิย่อมเป็นภพภูมิต่อไป

เวลาชีวิตของมนุษย์ทุกคนบนโลกไม่ยืนยาว ไม่แน่นอน ไม่เที่ยงแท้ วันนี้อย่างเห็นหน้ากัน ไม่แน่ว่าจะต้องพลัดพรากจากกัน ไม่จากเป็น ก็จากตาย ควรเร่งสะสมกรรมดีเอาไว้ แล้วกรรมดีเหล่านั้นจะส่งเสริมสนับสนุนให้ได้พบกับภพภูมิที่ดีเมื่อละจากโลกนี้ไป

เอกสารอ้างอิง

- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2553). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ คำวัด*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2538). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 36. กรุงเทพฯ: ผลิตัมม์.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วศิน อินทสระ. (2546). *หลักธรรมและการเวียนว่ายตายเกิด*. กรุงเทพฯ: เรือนธรรม.
- วัชร งามจิตร์เจริญ. (2556). *พุทธศาสนาเถรวาท*. กรุงเทพฯ: สามลดา.

